

(Preroki vremena) fo letaf slo nefrezhni. Štolétna pratika je 10. Švezhana tak mras pre-rokovala, de ga taziga she vezh let ni bilo. Kako fe jim je ta sopet smedla? — Ob tlà je njih prerokovanje sa ta dan. Šneshilo in deshvalo je vunder tifti dan tako, de je bilo kaj. — To pa nizh ne dé; — pratikarji imajo she sopet sa drugo léto vreme vbrano in perpravljeno — radoverni ljudje jim pa bodejo sopet verjeli!

Sméf.

(Štajerskiga Slovenca) Danica horvatska tako popiše: „Štajerski Slovenec nima s Nemcam nič v sploh, kakor de sta obadva poljodélca. — Slovenec je zgovoren, gibek in gostoljuben do potrate. Ni še v njem narodni ponos (Nationalstolz) vgasnil, in nič ga ni v njem oslabilo in istrebilo; in to očitno priča, de se v tem narodu še čista iskra dušne jakosti najde. Slovenec imá oestro potegnjeno obličje, on je nježen, cel in jak človek. Černo oko mu je iskreno, lice rudečkasto, živo in z neko nepopisljivo otožnostjo (Melanholie) prevedeno, kar njegovo pravo slavjansko rodovino kaže. Slovenec je bogoljuben, pobožen in sapovedi od cerkve mu dane, natanjko izpolnuje. Čerkve na visočinah zida ali pa na hribih s logmi olepšanih, od kódar s radostjo (veseljem) polje gleda, ktere mu je Bog sa domovino odločil. Zivež njegov je prost in malokadaj se pri velikih obédah opotavlja. — Kakor drugi Slavjani so tudi Slovenci bogati s narodnimi povestmi in pesmami.“

(Z. k. Ljubljansko bukvishe) ima vse fhtéri sveske Vodnikovih „noviz“; na prvemu listu perviga sveska beremo nasleden rokopis, ki ga je Vodnik 30. Roshnizveta 1798 s lastno roko sapisal:

»Ozhe Marka Pohlin me je Krajnsko pisati uzhlil 1773; ali od takrat sim is lupine slesel inu se v téh novizah drugazhi is vñh dosedajnih Krajnskih pisalov norza delati sazhnem. Eger me je nagovoril, rad sim moje tumpašto pero njemu v fhtéro posodil; se krémshim, se pazhim in gledam, kako bi nash jesik nar bolj po drugih she ofnashenih europejskih jesikih perresal. Bravez! ti bófh fodnik.« — Valentin Vodnik s./r.

Sgorej imenovane „Ljubljanske novize“, ktere fo prifhile od léta 1797 do léta 1800 na dan, je natifkoval in v salogi imel Fridrik Eger, gospod V. Vodnik je bil pa njih vrednik. Od sazhetka fo hodile vsaki teden po dvakrat na svetlo; plazhovale fo se v salogi sa zelo léto po 3 goldinarje, po poshti fo pa po 6 goldinarjev veljale. Posneji fo jih pa le vsaki teden enkrat na svetlo dajali, ter fo se v salogi po 2 goldinarja, po poshti pa po 4 goldinarje prejemale. Brale fo se v njih vezhidel le deshelfke in vojfkine pergodbe. — Po osnanilih, ki jih je Vodnik v novizah sem ter tje rasglafil, je mogel on veliko shalofti in neprijetnosti od svojih bravzov preftati. — Na sadnjimu listu léta 1800 ftoji sapifano: „V' prihodnim lejto nebodo krainske novize vezh ven dajane.“ In per tém je tudi oftalo! —

Pogled v pretezhene zhase.

Miflimo, de vam bomo nekoliko vftregli, zhe vaf nektérih spomina vrednih pergodeb in umetnosti opomnimo, ktere fo se she v fivi ali v fredni fstarosti pergodile, ali jih imamo pa is novih zhasov. Povedali vam bomo pred koliko létmi fo jih umni in prebrifani moshje snajdli in popisali; le rasumite naf:

Pokerfhanfskim razhuni ali rajtingi se je pergodilo pred 5827 léti fivarjenje svetá.

4526	je bil Babilonfski stolp (turn) sidan.
4137	je bil prvi svet pokonzhan.
3960	je bil Abraham (stari ozhak) rojen.
3703	fo snajdli umnost svet meriti.
3459	fo bile folnzhne ure snajdene.
3354	fo Israeljzi is Egipta odfhli.
3027	je bila Troja rasdrobljena.
2876	je bil David pastirzhik sa kralja isvoljen.
2597	je bil Rim fosidan.
1889	je Juli Zefar pratike popravil.
1844	je bil nash odrefhenik Jesuf Kristuf rojen.
1594	fo jeli perve fhipe delati.
1567	fo jeli na Némfhkim vinfke terte faditi.
1444	fo prvi svonóvi pod fhkofam Pavlinam v Noli na Kampanskim v lafhki desheli sapéli; savoljo tega lafhko in latinsko ime Campana, svon.
1309	fo jeli perve mline na vódah fstaviti.
1124	fo jeli na Lafhkim na fhipe rifati (malati).
1086	fo Franzosi sazheli orglje delati, pa klavirje.
994	fo poskusili v Kordovi na Shpanfskim zéfte vterdovati ali flafhtrati.
844	fo perve gófli safhkripale.

(Dalje sledi.)

Nasnanje.

Travne in vertne femena svojiga pridelka fo per meni v Ljubljani poleg zefarfskiga mosta Nr. 10 na prodaj: pahovke (französisch Raigras) funt po 20 krajzerjev in mazhjiga repa (Thimothäusgras) funt po 30 krajzerjev. Tudi imam nekoliko odrashtenih murv s visokim débham in shlahtnim perjam po 15 krajzerjev — ter vezh fto fhteriletnih lepih in sdravih murvinih drevzov, vfaziga po 4 krajzerje v prodaj. Dr. Orel.

Popravki.

V prvemu rediku v 4. vertici pesme »Zimske misli« po-prejshniga lista, profimo de bi mest:

Ogrinjalo belo krije
se bralo:

Krilo belo krije.

Dalej v 5. rediku mest: Jexérov, — jexerov (bres vdarka).

Shitni kup.	U Ljubljani		U Krajnju	
	14. Švezhána.		12. Švezhána.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pphenize domazhe	1	21	1	28
1 „ „ banafhke	1	27	1	28
1 „ Turfhize . . .	1	3	—	—
1 „ Sorfhize . . .	1	8	—	—
1 „ Ershi . . .	—	—	1	5
1 „ Jezhmena . . .	—	57	1	—
1 „ Profa . . .	1	1	1	4
1 „ Ajde . . .	—	54	1	15
1 „ Ovfa . . .	—	38	—	38

Zena presfizhev v Krajnju 12. Švezhána: Presfizhi domazhi in hrovafhki teshejshi forte po 6 krajzarjev funt.

zhila odrajal, in ravno tako tudi poštavi nasproti ravnal. Prav se jima je sgodilo; nimata mende usroka drugej ifkati, de ništa fvoje dolshnosti dopolnila, kakor v goli sanikernosti.

Per ti priliki osnani vodstvo pogorelske drushbe, de se bo v prizhijozhimu letu 1844 le po 12 krajzerjev od sto goldinarjev veritne vrednosti savarjenju (asekuranziji) pohishta plazhalo.

Hishni gospodari! ki she niste dosdaj v ti bratovfhnji sapifani, hititi k nji perstopiti. Šlifhali ste she vezhkrat, kako koriftna je ta drushba. Kar smo Vam sadaj povedali, Vaf sna morebiti bolj preprihati, kakor — de bi Vam korift pogorelske drushbe s besedami na fhiroko in na dolgo raskladali. Oni pa deshelfki Komifionarji in posebno pa Oni duhovni Gospodje! naj vezhkrat s svojo ferzhno besedo tega ali uniga napravljajo, de naj k bratovfhnji f. Florjana perstopi! Naj mu rasloshno povejo v kakfhnji nevarnosti smo vfaki dan, in de naf sna na nagloma ognjena nefrezha doleteti, in kakfhnja podpóra in pomozhik bi nam bila tazhaf pogorelska drushba! —

Vi pa, ljubi prijatli sunaj teh treh deshel! tudi Vam so druge, ravno take koriftna bratovfhnje f. Florjana odperte. Ne obotavljajte se, k eni ali drugi perstopiti; poštavam k Tershafhki drushbi, k se imenuje, "Accienda assicuratrice, ktéra she zhes dvajset lét pogorelcam in drugim nefrezhnim pomaguje! — She enkrat Vaf prosim vse skupaj, ki nafhe novize berete, vabite in nagovarjajte fvoje fofede v pogorelsko drushbo stopite, in tako bo mnoshiza bratovfhnje f. Florjana od dne do dne vezhi in mozhnej prihajala.

Dr. Bleiweis.

Shaloftna povést.

S shalofstjo osnanimi nafhim svunajnim bravzam, de nam je neufmiljena smert sopet eniga zhaftitljiviga rojaka vsela. Gosp. Jakob Praprotnik, korar, namestnik duhovniga reda per dershavnih štalifhkih, vikfhi vodja latinfkkih fhol ilirfkiga poglavarstva, knesofhkofifski svetovavez in vodja knesofhkofifške pifarnize, ud z. k. kmetifške drushbe v Ljubljani i. t. d., rojen v Dobravi na Gorenškem 1797, je umerl v torik 20. dan Švezhana v 47. letu fvojiga shivljenja. — Šlavo je vshival povfod, in zhihlalo ga je vse. — Shalovali bodo po njemu ne famo njegovi vshlahtniki, ampak tudi veliko prijátlov in snanzov, in vfi tifti, ki so njegovo djanje, pridnost in vednost na tanjko posnali. — Rak v zhevah se ga je pred fheftnajftimi mezzi vlotil, dokler je njegovimu terpljenju in velikim bolezhinam smert konez štorila. Umerl je, ko pravi kristjan, vef o boshjo previdnost vdan. Naj v miru pozhiva! — Vfak domorodez bo pa gotovo na njegovim grobu sdihnil: Šhkoda ga je bilo!

Urno, kaj je noviga?

(Šilo veliko bolnikov) she 2 meza je pri naf na Krajnskem, posebno okoli Ljubljane, Krajnja i. t. d. Nahod, kafhelj in pluzhniza so vezhidel bolesni, ktere toliko ljudi safazhijo, de jih je bolnikov fkoraj malo manj, kakor o koleri. Tode hvala Bogu! v ti bolesni, ki jo dohtarji „Gripp“ imenujejo, jih ne pomerje veliko. Ene dni v postelji oftati, dobro spotiti se, in vezhkrat kosarz ajbfhoviga zhaja spiti — manj jesti, nizh vina piti: je vezhidel dovelj, se te bolesni refhiti.

(Potrefa v Dalmazii) ga ni konza. — 23. Profenza se je sopet semlja v Dobrovniku slo trefla. Bog daj, de bi se nefrezha ne primerila, kakor v letu 1667, kir je v temu mestu okoli 5000 prebivavzov ob zhafu potrefa ob shivljenje prifhlo. — 10. Švezhana je bil potref v Sadru.

(Shelesno zerkev), nar pervo take fhege, sidajo fedaj v Belgiji v Hornufki fofefki.

(V Parisu) vfako jutro okoli 60,000 pintov ali bokalov mleka prodajo. Koliko krav je potreba, de bi bili Parisarji s mlekam prevideni, to bi se lahko porazhunilo: teshejshi bi pa bilo sadeti, koliko vode se med tém mlekam prodá?

Pogled v pretezhene zhafe.

(Na dalje.)

Pred 824 léti fo jeli veternize (mline na fapi) poštavljeni.

- „ 670 „ Šultan Muredin Mahmud v jutrovim, je pervo poshto napravil, kjer fo golobi pisma prenafhali.
- „ 664 „ fo magnetno iglo snajdli.
- „ 604 „ fo jeli papir is zunj delati.
- „ 596 „ fo prifhli prvi bankovzi v Majlandi na dan.
- „ 571 „ je Rudolf I. Habfburgovi grof, prvi nafhiga zefarfkiga rodu, nemfhki Zefar poštal.
- „ 569 „ fo jeli serkala (fhpégle) delati.
- „ 561 „ fo lonzhafski lófh (Glasur) snajdli.
- „ 549 „ fo bile igravfke kvarte natifnene.
- „ 526 „ fo jeli kozhije delati.
- „ 514 „ je prifhel štelni prah (pulver) na dan.
- „ 484 „ fo jeli vofhene fvezhe liti.
- „ 480 „ fo jeli pistole delati.
- „ 454 „ fo bile v Nirnbergu nar perve papirenze.
- „ 440 „ fo jeli opék ali zegel delati.
- „ 422 „ fo jeli v léf rifati.

(Dalje sledí.)

Vganjka.

Néki nesnaniga zhlovéka vprafhajo: Kako ti je imé? — Jim odgovori: Tri festre fim imel, pa mi je ena umerla. Zhe sapifhem fvoje imé, in k njemu eno zherko perdénem, je sapifana ena festra. Zhe pa od imena te festre eno zherko na fprédnim konzu odvсамem, je tifta sapifana, ki je umerla, in zhe imé she sa eno zherko okrajfham, je sapifana tretja festra. Kako je tadaj meni, in kako mojim feftram imé?

Poshenzhan.

Shitni kup.	U Ljubljani		U Krajnju	
	24. Švezhána.		19. Švezhána.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe	1	20	1	28
1 „ „ banafhke	1	27	1	28
1 „ Turfhize . . .	1	3	—	—
1 „ Sorfhize . . .	1	8	1	12
1 „ Ershi . . .	—	55	1	5
1 „ Jezhmena . . .	—	49	1	—
1 „ Profa . . .	1	1	1	3
1 „ Ajde . . .	—	—	1	12
1 „ Ovfa . . .	—	—	—	38

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Joshef Blasnik.

dano. To f. pismo je v 45 velikih sveskih svesano, in ima skoraj 7000 v kotlovino vresanih obrazov in rifov, ki so jih nar imenitnihi moshje rifali, kakor: Rafael, Angelo, Rembrand, Dürer i. t. d., ter jo 3000 Guinej zenijo (vřaka guineja je slat in plazha 9 goldinarjev in 38 krajzerjev; torej bo zelo f. pismo 28900 goldinarjev veljalo!

Kmetijske opravila v meřzu řufhzu.

Imej řkerb, de se blato in gnoj is lush in grabnov na verte in travnike ispelja; kir le tam, kir je dořt' dobriga gnoja, kmetija velja.

Okoli travnikov řafadi řhiv plot; ob fuhim vremenu travnike in řenosheti lepó potrebi, in jih s grabljem pregrabi; mahovnite pa s lahko brano prevlezi; brana bo mah, ki travo duřhi, poruvala in ti bo řhe nekoliko řtelje perdobila, ktero potem řkup sgrabiřh in pobereřh. Potem na travnike in řenosheti vodó napelavaj, in jih takó mózhi, de bo voda ras viřhjih na nishji pozhářo tékla, ne pa derla, tudi, de ne bo řaftajala; kterih mozhi nemoreřh, jih pa potrefaj s nesgafhénim apnam, s belim kamnam ali gipřam, in s kako drugo gnojivno drobni-no. Kdor sa travnike řkerbel ne bó, bo imel malo trave, in to řhe puřtó.

Zhbelne panje ofnashi v lepim vremenu, in poglej řkerbno, ako se niřo zhervi řaredili v panjih. Najdeřh pa sdrobljen vofek v panjih, poloshi zhbé-lam medu.

Ozhédi drevéřa, pokonzhaj gořénzhne řalége. Rijavo řaléřheno perje oberi, řuho s pajzhno k mladikam perprédeno perje s vertnimi řhkarjami pořtrishi in řoshgi.

Kmaló ko mras nehá, jabelka in hrufhke zepi s jabelzhnimi in hrufhkovimi zepizhi, dokler ne se-lené in prédén mushevni ratajo. V fuhim urno sem-ljo obrazhaj, bodi s drevéřam, ali s kopalam, řej oveř in drugo bélo řhito. V mokrim ga ne gre ře-jati. Ko bi bil řhe po řétvi mras ali řrén vře-jano semljo řpuhnil, ali persdignil, tako řejanje s valerjem povalaj. Ravno tako je valanje dobro na lahki obilno rahljí semlji, řařtran tega déla ře sem-lja tako naglo ne ofuřhi, řéme tudi lepřhi in hitreji obselení.

O mlaji řej korenje, péřo, retkev, zhebulo, peterřhilj, řimřki řadesh, řhpinazho; kar je pa řa řefajati, řefajaj o polni luni.

Per vřim tem vender prevezh nagel nimafh biti, řakaj řufhez ima řép řavit.

Tega méřza je dobro letařhne teleta řkopiti, bořh prave junze řredil. Kdor ima řhita kaj v řhit-nizi, ga mora pogoftama s vetriti in premesřhávati, kir ře ga řizer v tem méřzu mol rad loti.

V temu meřzu kobile, ki ře gonijo, k řhřebzu peli.

K.

Prislovice

řtajerskih řlovencov.

17. řila řelezo (kóla) tere. 18. Kaj boř se řohal, gdér te ne řerbi? 19. Kter enkrat postane nagi, težko pride k blagi. 20. Rani (zgoda) deř, pa stare babe ples. 21. Ráne roře radé povénejo. 22. Prejd bi 'z mertve kobile perdec dobil, ko 'z njega groř. 23. On ima řelezne rokavice. 24. Ta si je mačko v méhi kupil. 25. To je tako řesen, ko pet krav za en groř. 26. Ta si je pameti kupil. 27. Ta ima tolíko dnarjov, ko řaba perja. 28. Ta

je na řesih řopil. 29. Tod' je tako ravno, ko po řvétí. 30. Ta se je na merzli vodi ořgal. 31. Křir ima za řim, lehko gre v řim. 32. Al' je nore go-be řel? 33. Kopriva ne pozebe.

A. Kreml.

Pogled v pretezhene zhafe.

Pred 404 léti je perzhel Janes Gutenberg knige na-tifkati.

- „ 395 „ řo řeli v kotlovino dletiti.
- „ 361 „ řo Anglijani řazheli gumbnize ali knof-ljize delati.
- „ 355 „ řo priřhli pervi semljini obrasi (Land-karten) na dan.
- „ 352 „ je Křifhtof Kolomb novi řvét (Ameriko) řnajdel.
- „ 344 „ je Peter Hele v řirnbergu pervo var-řhetno uro naredil.
- „ 329 „ řo řazheli zhařopíře natířkovati.
- „ 327 „ ře je křiva véra pod Dr. M. řutram perzhela.
- „ 291 „ řo řeli řhpanřki ali pezhati vofek delati.
- „ 284 „ řo perpelali tabak is Amerike.
- „ 284 „ je B. řzmanza na řheřkim perzhela řhpíze klekati.
- „ 281 „ je bilo konzhanó zerkveno řberaliřhe v řrientu.
- „ 279 „ řo priřhle ure s gugalam (Pendeluhren) na dan.
- „ 277 „ řo řazheli v řiderlandu puřhe (mufh-kete) delati.
- „ 263 „ řo řeli pod řapesham řregorjam řIII. pratíke popravlja-ti.

Ni smota ni řefniza. *)

Kolikor zhafa řim v řopriunzi bil,
řim vřh plemenov íména dobil,
Pervi me je vřeskos řajmofhtra zhařtil,
Drugi ře je lih řato zhes me grosil,
řretji me je rad meřtratarja veljil,
řheterti vmeř tudi previsarja řlovil,
V zhiřlu nameřtnik řim petímu bil,
řheřtiga zlo řim řerbesar uzhil.
řam řebe tako nřkdar nřřim glařil,
In řazih ímén nřkóli deljil,
Kar je kdo hotel to řim vřelej mu bil,
To řim v řjubljánřkih novizah tud' bil.
Nameřtnik řim bil,
Nameřtnik řim řhe,
Nameřtnik oftanem,
Dokler bom řhiv.

A. řenarzhizh, řijunřhki kaplan.

*) Po řheljah gořp. řenarzhizha řmo te verřtíze »Novizam« perdjali.

řhitni kup.	U řjubljani		U řrajnju	
	6. řufhza.		4. řufhza.	
	řl.	kr.	řl.	kr.
1 mernik řřhenize domazhe	1	24	1	31
1 „ „ řanařhke	1	27	1	33
1 „ řurfhize . . .	1	3	1	6
1 „ řorřhize . . .	—	—	1	10
1 „ řerřhi . . .	—	59	1	3
1 „ řezhmena . . .	—	52	1	—
1 „ řrořa . . .	1	3	1	3
1 „ řajde . . .	—	—	1	7
1 „ řovřa . . .	—	36	—	39

V řjubljani. Natířnil in řaloshil řoshef řlasnik.